

Handleiding Entrees

Versie 1.0

Natuurmonumenten

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Over deze handleiding	5
3. Verbetering van entrees	6
4. Stappenplan voor verbetering entree	8
5. Domeinen en bezoekers	9
5.1 Openbare weg	12
5.2 Ingang van het gebied	14
5.3 Route naar bestemming	16
5.4 Parkeren auto's	18
5.5 Parkeren fietsen	20
5.6 Informatiepunt Vertrekpunt	22
5.7 Bezoekerscentrum horeca	24
5.8 Recreatieruimte rondom entree	26
6. Dual branding in entrees	28
Bijlagen	
1 Voorbeelden flowmaps	30
2 Scenariokaarten	32
Verantwoording colofon	35

1. Inleiding

Aanleiding entreeproject

Een goede entree moet aan veel eisen voldoen. Dat het inrichten van een entree bij een natuurgebied een lastige klus is, blijkt uit de praktijk. Bezoekers die voor het eerst een gebied bezoeken, hebben vaak moeite om alles te vinden dat Natuurmonumenten te bieden heeft. Zowel de vindbaarheid van het gebied zelf als de geleiding binnen het gebied naar routes of bezoekpunten laat soms te wensen over. Vaak is de zichtbaarheid van Natuurmonumenten niet optimaal en ontbreekt een passende, welkome uitstraling. Deze handleiding is ontwikkeld omdat er veel vragen en onduidelijkheden waren over het inrichten van entrees.

Feiten

Op jaarbasis zijn er ongeveer 50 miljoen bezoeken aan natuurgebieden van Natuurmonumenten. Die bezoeken vormen een van de belangrijkste contactmomenten tussen het publiek en Natuurmonumenten.

Doelstelling en resultaat

Doelstelling

Door de entrees van natuurgebieden optimaal in te richten, zorgen we voor een goede start van het natuurbezoek. Dit levert een belangrijke bijdrage aan een positieve natuurbeleving en we laten bezoekers kennismaken met Natuurmonumenten als natuur- en cultuurbeschermer. Zo wordt hun **positieve natuurbezoek gekoppeld aan het merk Natuurmonumenten** en zorgen we voor draagvlak bij een grote doelgroep die ons actief opzoekt en van de natuur houdt.

Subdoelen

We zorgen ervoor dat bezoekers:

- het natuurgebied kunnen vinden en weten dat ze daar aangekomen zijn,
- zich welkom voelen bij Natuurmonumenten,
- zich goed kunnen oriënteren op de recreatiemogelijkheden in het gebied,
- routes en bezoekdoelen goed kunnen vinden,
- zich op de juiste manier bewegen binnen ons gebied (regelgeving).

Meetbaar resultaat

1. De bezoeker weet dat hij te gast was bij Natuurmonumenten.
2. De aankomst en start van het natuurbezoek laten een positieve indruk achter bij de bezoeker.

2. Over deze handleiding

Handvatten

Deze handleiding is ontwikkeld om vragen uit de praktijk te beantwoorden en duidelijkheid te geven over het inrichten van entrees. Het biedt de volgende handvatten:

- **Een stappenplan voor een goede entreeanalyse** op basis waarvan je kunt komen tot een optimaal inrichtingsplan.
- **Richtlijnen en adviezen voor de inrichting per domein** (deelgebied) van een entree. De richtlijnen zijn vastgesteld door het MO en verplicht voor de hele organisatie. Richtlijnen gelden bijvoorbeeld voor alle beschikbare middelen die vermeld staan. De middelen zijn gemaakt conform de Natuurmonumentenhuistijl. Deze landelijke richtlijn zorgt voor herkenbaarheid bij bezoekers. Voor de adviezen geldt dat per gebied gekeken wordt welke adviezen van toepassing zijn.
- **Overzicht van de beschikbare middelen:** bijvoorbeeld gevelsigning en het bebordingsassortiment.

Hulp en advies: regionaal en centraal

Het plaatsen van een bord is relatief snel gebeurd. Maar het maken van een goede analyse vergt meer tijd. Daarbij kan de hulp ingeschakeld worden van boswachters recreatie en regionale communicatiecollega's (tpc'ers, medewerkers communicatiemiddelen). Bij grote projecten zullen zij hulp vragen bij centraal. Een centraal adviesteam (met diverse expertises) adviseert en ondersteunt regio's bij projecten.

Houd ook intranet in de gaten, want in de loop van 2013 worden daar voorbeeldprojecten en meer achtergrondinformatie op geplaatst.

3. Verbetering van entrees

Entree Tiengemeten zonder en met entreebord

Bezoekerscentrum Gooi en Vechtstreek voor en na de verbouwing

Toegangsweg Kaapse Bossen zonder en met entreebord

3. Verbetering van entrees

Het inrichten van een publieksentree is een complexe zaak. Je moet binnen een beperkte ruimte rekening houden met verschillende doelgroepen, bezoekersstromen en verwijzen naar diverse bezoeksdoelen.

Er liggen vaak verbeterkansen wat betreft de **vindbaarheid**. De entree moet helder en eenduidig zijn ingericht zodat iedereen het natuurgebied kan vinden en binnen het gebied zijn/haar weg kan vervolgen naar de gekozen activiteit.

Belangrijke noties vooraf

- Het inrichten van een publieksentree is maatwerk. Het vergt inzicht en inleving in de perceptie en gedrag van bezoekers. Met name in grotere entrees met meerdere ingangen, faciliteiten en bezoekersstromen is een goede analyse vereist. In deze handleiding wordt hiervoor een bruikbare methode aangereikt.
- De entree heeft een belangrijke functie bij de zonering van een gebied. Waar wil je veel mensen ontvangen, welke plekken wil je rustig houden? De hoofdentree ligt op een plek die logisch is voor grotere bezoekersstromen en die voor de natuur weinig verstoring oplevert. Nevenentrees zijn bijvoorbeeld geschikt voor lokale bezoekers of specifieke recreantengroepen als mountainbikers en ruiters.
- Denk vanuit de gebruiker! Kijk met de ogen van een klant naar je entreegebied.
- Om te achterhalen hoe je entree functioneert, kun je het beste op verschillende momenten observeren hoe bezoekers zich in het entreegebied bewegen.
- Bezoekers kunnen het beste in 'de juiste banen' geleid worden via een duidelijke inrichting met paden, verharding, meubilair en slimme geleidingsstructuren. Bebording lijkt vaak een gemakkelijke en goedkope oplossing, maar is veel minder effectief voor geleiding. Dus grijp niet te snel naar borden, maar let allereerst op de inrichting van het gebied.
- Vraag advies als je er niet uitkomt. Voor het oplossen van complexe knelpunten is vaak deskundige hulp nodig, bijvoorbeeld van een landschapsarchitect.
- Als je een entree/ingang (opnieuw) gaat inrichten, vraag dan een recreatiecollega die het gebied niet kent om langs te komen en mee te denken. Met een frisse blik vallen meer zaken op en zie je beter welke situaties (on)logisch zijn.
- Veel 'tips en trucs' van boswachters recreatie zijn opgenomen in deze handleiding.

Zichtbaarheid en uitstraling in entrees

Ook wat betreft de **zichtbaarheid** liggen er veel verbeterkansen. Publieksentrees van Natuurmonumenten zijn de toegang tot onze natuurgebieden. Entrees worden idealiter zo uitgevoerd dat ze een Natuurmonumentenuitstraling hebben. Ze zijn een visitekaartje van Natuurmonumenten en als het goed is laten ze een positieve indruk achter bij bezoekers. Elk gebied is uniek, dus elke entree is anders. Toch is het voor Natuurmonumenten van groot belang dat het voor de bezoeker duidelijk is dat hij/zij bij Natuurmonumenten te gast is, dat de stijl en kwaliteit herkenbaar zijn. Daarvoor is een landelijke richtlijn nodig.

Kernwoorden voor uitstraling van de entree:

- **Toegankelijk**
- **Natuur!**
- **Verwondering voor & fascinatie over natuur**
- **Gastvrij**
- **Duurzaam en praktisch**
- **Afzender = Natuurmonumenten**

4. Stappenplan voor verbetering entree

Een gefundeerd inrichtings- en bebordingsplan start met een grondige analyse van de entree. Volg hierbij de volgende stappen:

1. Print een plattegrond

van het betreffende entreegebied.

2. Observeer

hoe bezoekers zich in het entreegebied bewegen. Fotografeer verbeterpunten (bebording, routing, etc.). Let vooral op 'eerste keer'-bezoekers.

3. Maak een flowmap

per doelgroep en bepaal de beslispunten (zie bijlage 1).

4. Bepaal per domein de optimale inrichting,

rekening houdend met de verschillende verkeersgroepen.

5. Maak per domein een bebordingsplan.

Doe stap 4 en 5 samen met (regionale) communicatiecollega's en collega's uit de beheereenheid aan de hand van:

- adviezen en richtlijnen in deze handleiding
- de scenariokaarten per verkeersgroep (zie bijlage 2)

6. Vraag hulp en feedback,

zeker in het geval van grote en complexe entrees.

5. Domeinen en bezoekers

Domeinen

We hebben het entreegebied opgedeeld in 8 domeinen (deelgebieden) om de analyse van een gebied te vergemakkelijken:

1. Openbare weg
2. Ingang van het gebied
3. Route naar bestemming
4. Parkeren auto's
5. Parkeren fietsen
6. Informatiepunt | Vertrekpunt
7. Bezoekerscentrum | Horeca
8. Recreatieruimte rondom entree

Deze domeinen worden in dit hoofdstuk apart behandeld. Op pagina 11 zie je een schematische weergave van een fictieve entree waarin de domeinen zijn gemarkeerd (cijfer 1 t/m 8).

NB. Een domein dat buiten het entreegebied (en buiten deze handleiding) valt, maar wel aandacht verdient is het domein 'Thuis'. Hier wordt het bezoek aan het gebied voorbereid. Denk aan vermelding van het gebied op internet, routebeschrijving, etc. Informatie hierover volgt later op intranet.

Bezoekers

Voor de verbetering van een entree is het nodig om te denken vanuit de bezoeker. Welke informatiebehoefte heeft die? Dat verschilt per domein, per verkeersgroep (voetganger, fietser, automobilist) en hangt ook af van het motief voor het bezoek.

Flowmap

Flowmaps zijn kaarten waarin de paden zijn ingetekend die de verschillende bezoekersstromen naar verwachting gaan volgen. Op basis van de flowmaps kunnen de verschillende bordlocaties worden bepaald. Ook staan in de flowmaps alle actie- en beslissingspunten ingetekend. Zie bijlage 1.

Scenariokaarten

Scenariokaarten geven weer wat bezoekers ervaren bij aankomst in de omgeving en welke navigatievragen de bezoeker op een bepaalde locatie stelt, bijvoorbeeld 'Is dit de ingang van het gebied?' en 'Waar start de wandeling?'. Ook wat de informatiebehoefte is en welke oplossingen mogelijk zijn. De scenariokaarten kunnen worden gebruikt als een check of aan alle mogelijke navigatieproblemen is gedacht. In bijlage 2 vind je de scenariokaarten voor drie verschillende verkeersgroepen. Aanvullende vragen die wij graag voor bezoekers willen invullen zijn: 'Wat mag ik wel/niet?' (regelgeving) en 'Wie is de beheerder van dit gebied?' (zichtbaarheid Natuurmonumenten).

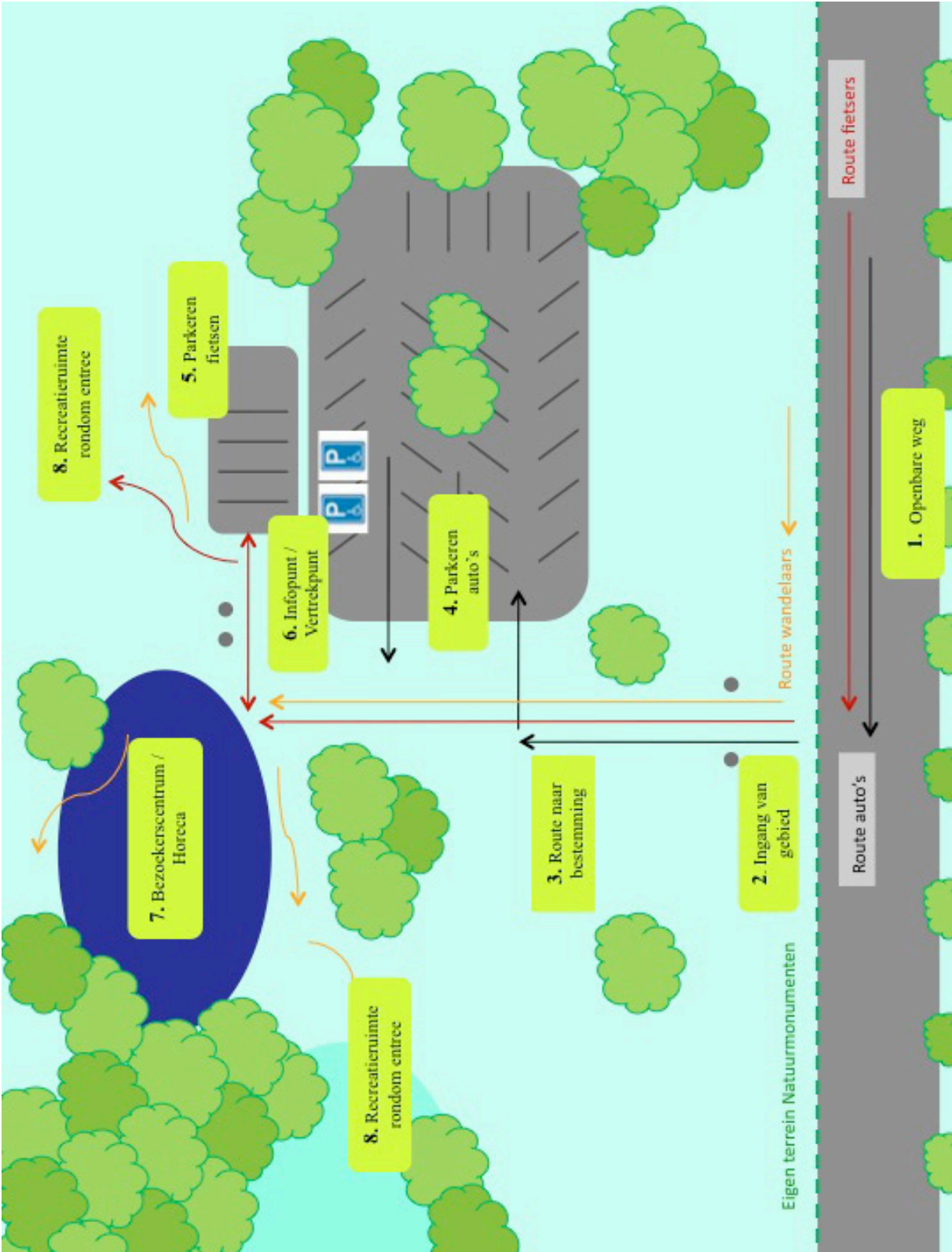
Motief bezoekers

Mensen hebben verschillende motieven om een natuurgebied te bezoeken. De twee grootste groepen zijn de 'ertussenuit'-groep en de 'gezelligheidszoeker' (Alterra 2008).

- De 'ertussenuit'-bezoeker wil zijn hoofd leegmaken en weg zijn uit de dagelijkse beslommeringen. Hij houdt van rust, een afwisselend landschap, wandelen of fietsen.
- De 'gezelligheid'-bezoeker wil vooral iets ondernemen samen met anderen: elkaar ontmoeten in een natuurlijke omgeving. Hij verblijft vooral op plekken met voorzieningen (speeltuin, horeca, picknickplaats) en hecht ook aan een goede bewegwijzering daar naartoe.

Bij de entree-inrichting kunnen we meestal uitgaan van de doorsnee bezoeker. Wanneer het van belang is om rekening te houden met een specifieke bezoekersgroep, wordt dit vermeld bij het domein.

Schematische weergave entree

5.1 Openbare weg

Bewegwijzering provinciale wegen

Bewegwijzering lokale wegen

Bewegwijzering toeristische bestemmingen

Bewegwijzering fietsers

Steigerdoek aan de rand van een gebied

5.1 Openbare weg

Beschrijving

Natuurlijk willen we dat bezoekers onze gebieden goed kunnen vinden. In het domein openbare weg vragen bezoekers zich af 'Waar is het gebied?'. Ze hebben behoefte aan een duidelijke bewegwijzering naar de ingang van het gebied.

Op de openbare weg kiezen we voor aansluiting bij bebording van de wegbeheerder en niet voor eigen Natuurmonumentenbebording.

Adviezen

- Laat de bewegwijzering starten vanaf de dichtstbijzijnde provinciale weg (afhankelijk van de grootte/uitstraling van het gebied).
- Zorg voor een goede bewegwijzering vanuit alle richtingen.
- Zorg in overleg met de wegbeheerder (gemeente, rijkswaterstaat, provincie of waterschap) voor voldoende verwijsborden. Doe zonodig een voorstel om de borden (in overleg en in stijl van de wegbeheerder) zelf te laten produceren, bekostigen en plaatsen (deze werkwijze is gevolgd in Nieuwkoop).
- Communiceer duidelijk de afstand en de richting.
- Communiceer voor de verschillende vervoermiddelen: auto, openbaar vervoer, fiets en voetganger.
- Gebruik een gelijke benaming in alle communicatie.
- Controleer de route met navigatie en internet. De bewegwijzering vanaf het eindpunt van de navigatie moet in ieder geval optimaal zijn.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- ANWB-bewegwijzering (divers, zie voorbeelden hiernaast).
- Geen eigen bewegwijzering.
- Eventueel kan op het terrein van Natuurmonumenten, aan de rand van het gebied, een steigerdoek worden geplaatst om aan te geven dat hier iets moois te zien is. Soms moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd.

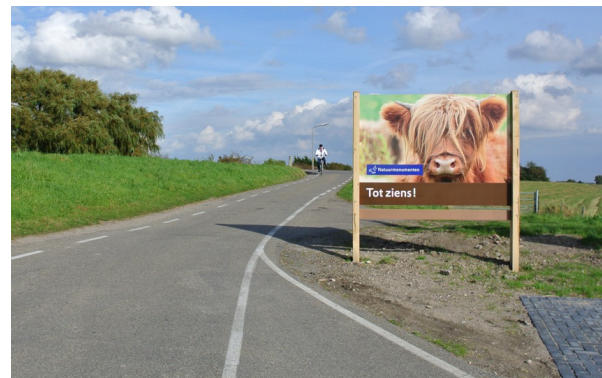
5.2 Ingang van het gebied

Entreebord groot Gooi en Vechtstreek

Entreebord klein Gooi en Vechtstreek

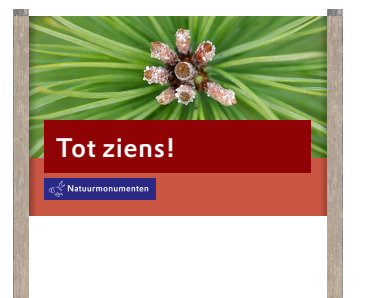
Entreebord bij vertrekplaats pont Tiengemeten (in samenwerking met Nationaal Landschap Hoeksche Waard)

Entreebord groot

Entreebord klein: voor kleine entrees of rustige gebieden

Entreebord groot achterzijde

Entreeborden voor cultuurmonumenten

Voorbeeld spandoek evenement

5.2 Ingang van het gebied

Beschrijving

De ingang van het gebied is de plek waar de bezoeker vanaf de openbare weg de entree van het gebied binnen gaat. In dit domein vragen bezoekers zich af 'Is dit de ingang?'. Ze hebben behoefte aan een bevestiging dat de juiste bestemming bereikt is. Daarom wordt bij de ingang duidelijk de naam van het gebied vermeld. Daarnaast willen we bezoekers graag welkom heten bij Natuurmonumenten.

Adviezen

- Markeer de ingang duidelijk. Je kunt een soort natuurlijke poort creëren door aan weerszijden enkele keien, een statige boom te plaatsen of andere bij het gebied passende elementen.
- Gebruik inrichtingsmiddelen om de bezoekers de goede kant op de leiden. Denk bijvoorbeeld aan bestrating als trechter.
- Voorkom dat publiek haaks een klein weggetje moet inslaan.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- Er zijn nieuwe entreeborden ontwikkeld. De richtlijnen hiervoor worden op het merkhandboek geplaatst.
- Bij een grote publieksentree wordt een 'Entreebord groot' geplaatst (zie voorbeeld). Met dit bord wordt de bestemming bevestigd en wordt de bezoeker welkom geheten bij Natuurmonumenten. De foto op het bord is passend bij het gebied en roept verwondering op. Een detailbeeld werkt beter dan een vergezicht. De achterkant van het bord wordt gebruikt voor 'Tot ziens' (zie voorbeeld).
- Voor kleine entrees volstaat het 'Entreebord klein' (zie voorbeeld) met alleen de gebiedsnaam. Ook als de ingang aan de openbare weg ligt en een groot entreebord niet mogelijk is in verband met vergunningen, is het kleine entreebord een goede optie. Het grote entreebord kan dan alsnog worden geplaatst daar waar men het fysieke Natuurmonumentengebied binnen komt.
- Op de meeste entreeborden wordt de groene kleur gebruikt. De entreeborden voor 'cultuurmonumentengebieden' hebben een bruine kleur.
- Plaats een entreebord niet aan een 80 km/h weg. Hiervoor bevat het bord teveel informatie.
- Plaats het bord bij voorkeur zo dat er ongeveer 50 meter aanloop mogelijk is, zodat men het al rijdende kan lezen.
- Reduceer begroeiing aan de onderzijde van het bord.
- Banieren bij de ingang vergroten de herkenbaarheid van de entree. Plaats banieren bij de ingang van een gebied waar zich gebouwen (als een bc of vergaderlocatie) bevinden. De bestaande blauwe banieren, van verbeterd materiaal zijn geschikt voor bestaande vlaggenmasten met flexibele uithouder. Maar er kan ook gekozen worden voor een banier met een nieuwe, vaste uithouder die meer kwaliteit uitstraalt. Door middel van een uithouderset kan een bestaande vlaggenmast hiervoor geschikt worden gemaakt. Kies in geval van vervanging of een nieuw te plaatsen vlaggenmast meteen voor de verbeterde kwaliteit. Informeer bij FZ.
- Wanneer er speciale acties of evenementen zijn is de ingang van het gebied de plek om dit herkenbaar te communiceren: bijvoorbeeld een spandoek van Wilde Buiten Dagen (zie voorbeeld). Dit tijdelijke middel moet wel stevig en strak bevestigd worden. Bij voorkeur tussen 2 paaltjes direct naast het spandoek. Zet het niet naast het entreebord maar juist aan de andere kant van de weg. Dan krijgen beide middelen afzonderlijk aandacht.

5.3 Route naar bestemming

Voorbeelden van logische routing

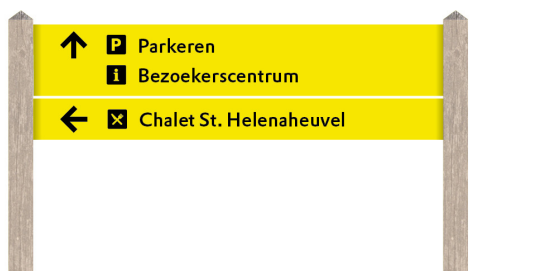
In ons gebied gebruiken we richtingborden in Natuurmonumentenstijl

Richtingbord laag - voetgangers

Handwijzer

Richtingbord laag - auto

5.3 Route naar bestemming

Beschrijving

Na het passeren van de ingang aan de openbare weg gaat de bezoeker op zoek naar de bestemming in het gebied. Die bestemming verschilt per bezoeker en is afhankelijk van het vervoermiddel ('Waar is de parkeerplaats/fietsenstalling?') en de gekozen activiteit ('Waar starten de wandelingen?', 'Waar is de speeltuin?').

We zijn nu op eigen terrein en maken de route duidelijk met richtingborden in Natuurmonumentenstijl en geleidende inrichtingselementen.

Adviezen

- Maak de routing zo logisch mogelijk. Denk aan slimme geleidingsoplossingen als: trechtervormige wegen, zicht op het bezoekdoel, planten van laanbomen.
- Meteen na de ingang begint het natuurbezoek. Zorg ervoor dat de route naar de bestemming zo natuurlijk mogelijk oogt. Dus niet langs tuinbeplanting, hekken of landbouwpercelen.
- Gebruik zoveel mogelijk halfverharding en meubilair van natuurlijke materialen.
- Als er meerdere parkeerterreinen in het gebied zijn, helpt het om ze te nummeren en dit in de richtingborden door te voeren.
- Gescheiden wegen voor voetgangers, fietsers en automobilisten is een service voor het publiek. Vaak is dan wel per verkeersgroep aparte bebording nodig.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- Richtingbord laag - automobilisten.
- Richtingbord laag - fietsers/voetgangers.
- Handwijzer: hoge paal met richtingborden voor voetgangers.
- De richtingborden moeten duidelijkheid en zekerheid geven over de route voor alle bezoekers, vanaf de entree tot aan de bestemming. Denk bij langere routes aan herhaling van richtingborden ter bevestiging (zeker als de toegangsweg langer is dan 250 meter).
- In dit domein geef je alleen informatie over de richting en eventueel afstand tot de bestemming. Overige informatie volgt later.
- Richtingborden zijn nodig bij elke afslag/pad/inrit waar de bezoeker kan twijfelen en er een splitsing in de weg is waar bezoekers een keuze moeten maken.
- Plaats de richtingborden altijd op de plek waar de beslissing genomen moet worden. Dus ter hoogte van de afslag en niet ervoor of erna.
- Plaats richtingborden zo veel mogelijk haaks op de zichtlijn van de bezoeker. Bepaal de zichtlijn aan de hand van de looplijnen (flow).
- Plaats richtingborden indien mogelijk rechts van het pad.
- Reduceer begroeiing aan de onderzijde van het bord.
- Richtingborden voor auto's en die voor fietsers/voetgangers zijn vergelijkbaar qua opzet maar hebben een verschillend formaat. De afmeting wordt gekozen op basis van de snelheid.

NB. De nieuwe richtingborden laag vervangen de oude serviceborden. De richtlijnen voor deze borden zijn in de maak. Die worden op het merkhandboek geplaatst.

5.4 Parkeren auto's

Door de beplanting met haagbeuk krijgt deze parkeerplaats toch een beetje natuurlijke uitstraling.

Ondergrond van gebroken puin

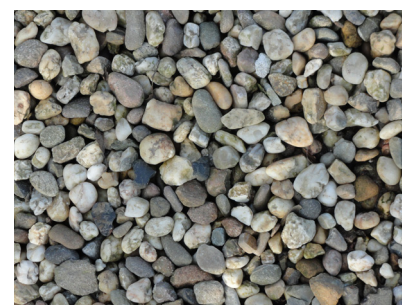
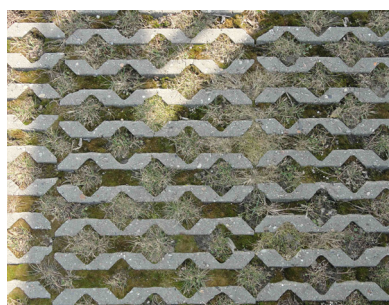
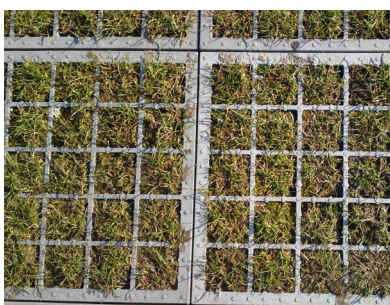
Bosparkeerplaats met houten palen omzoomde plek voor 4 auto's

Verharde parkeerplaats met groene uitstraling

Bebording parkeren gehandicapten

Voorbeelden van bestratingsmateriaal

5.4 Parkeren auto's

Beschrijving

In dit domein stelt de bezoeker (automobilist) zich de volgende vragen: 'Is dit de parkeerplaats?' en 'Hoe is de geleiding op de parkeerplaats?'. En zodra de auto geparkeerd is: 'Waar is het bezoekerscentrum?', 'Waar begint de wandelroute?', 'Waar vind ik meer informatie?'.

Bij grote parkeerplaatsen is het nodig om de voorkeursroute (vanaf ingang en naar uitgang) op de parkeerplaats aan te geven.

Verschillen per bezoekersgroep

Gebieden met vooral 'ertussenuit'-bezoekers kiezen voor natuurlijk ogende parkeerplaatsen, geen of halfverharding, ongeorganiseerd parkeren of in kleine groepjes. Voor deze bezoekersgroep is een parkeerplaats bij de rand van het gebied ideaal, zodat er in het gebied zo min mogelijk verstoring is. Gebieden met hoofdzakelijk 'gezelligheid'-bezoekers kiezen vooral voor gemakkelijk en service, minimaal halfverharding en georganiseerd parkeren. De parkeerplaats ligt bij voorkeur dicht bij voorzieningen als horeca en speeltuin.

Adviezen

- Situeer de parkeerplaats liever niet aan de overkant van een (drukke) weg, zo voorkom je dat mensen moeten oversteken om naar het gebied te komen.
- De parkeerplaats heeft een zo natuurlijk mogelijke uitstraling. De auto's moeten het landschap niet verstoren.
- Parkeerplaatsen wegwerken tussen bomen is mooi, maar heeft ook nadelen als inbraakgevoeligheid. Bezoekers moeten zich veilig voelen en eenvoudig kunnen manoeuvreren.
- Een parkeerplaats in een open omgeving kan ter beschutting worden omzoomd door halfhoge hagen en bomen (soorten passend bij gebied).
- Maak twee parkeerplaatsen voor gehandicapten dichtbij het informatiepunt (als er voor gehandicapten recreatiemogelijkheden zijn in het gebied).
- Dreigt de parkeerplaats te klein te worden, maak dan eerst een vakindeling. Hierdoor kunnen er meer auto's op een kleine oppervlakte parkeren. Je kunt vakken markeren met boomstammen of keien.
- Kies idealiter voor halfverharding als ondergrond passend bij de omgeving. Dit vergt wel meer onderhoud.
- Ga bij voorkeur uit van eenrichtingsverkeer (met een ingang en een uitgang).
- De parkeerplaats komt bij voorkeur op een locatie met zicht op het informatie- vertrekpunt. Eventuele communicatie verwijst alleen naar dit punt.

Beschikbare middelen

- Bebording parkeren gehandicapten (geen eigen bebording, zie voorbeeld).
- Een handwijzer of laag richtingbord voor voetgangers kan zonodig worden gebruikt om te verwijzen naar het informatiepunt. Vanaf daar wordt verder verwezen naar diverse faciliteiten en/of bezoerpunten.

5.5 Parkeren fietsen

Voorbeelden van fietsenstallingen bij de natuurgebieden

Oplaadpunt voor elektrische fietsen

Informatiebord direct bij de stalling

Let op: een trekkerpad langs de fietsenstalling werkt niet uitnodigend

5.5 Parkeren fietsen

Beschrijving

De fietsende bezoeker vraagt zich in dit domein af: 'Waar kan ik mijn fiets parkeren?' en 'Is dit de fietsparkeerplaats?'. En zodra de fiets geparkeerd is: 'Wat kan ik hier doen?' of 'Hoe vervolg ik mijn fietsroute?' en 'Waar vind ik meer informatie?'

Adviezen

- De aanleg voor een fietsenparkeerplaats is alleen nodig bij een entree met diverse faciliteiten.
- De parkeerplaats voor fietsers heeft een eenvoudige en natuurlijke uitstraling. Gebruik zo mogelijk hout uit het gebied.
- Fietsers moeten zich uitgenodigd voelen om hier hun fiets achter te laten.
- Situeer de parkeerplaats voor fietsen dicht bij een informatie- of vertrekpunt.
- Plaats (waar relevant) een oplaadpunt voor elektrische fietsen. Dus bijvoorbeeld bij horeca of het bezoekerscentrum.

Beschikbare middelen

- Oplaadpunt voor elektrische fietsen.
- Een handwijzer of laag richtingbord voor voetgangers kan zonedig worden gebruikt om te verwijzen naar het informatiepunt (vanaf daar wordt verder verwezen naar diverse faciliteiten en/of bezoekpunten).

5.6 Informatiepunt | Vertrekpunt

Geleiding vanaf parkeerplaats naar informatiepunt

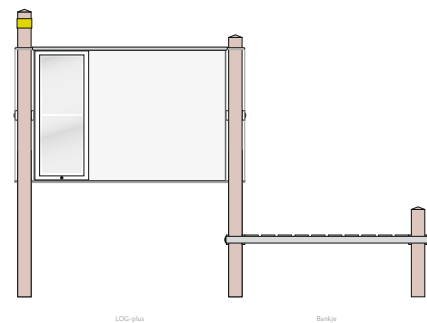
Handwijzer

Informatiebord SOG

A3-informatiebord met actuele informatie

Concept voor informatiepunt

OERRR speelelement

5.6 Informatiepunt | Vertrekpunt

Beschrijving

In dit domein komen bezoekers met verschillende motieven en vervoermiddelen samen. Hier wordt bepaald welke activiteit men gaat ondernemen. De bezoeker vraagt zich bijvoorbeeld af: 'Hoe ziet het gebied eruit?', 'Welke wandelingen zijn er?', 'Is er vandaag een bijzondere activiteit?'. Op locaties zonder bezoekerscentrum of horeca is dit het belangrijkste contactmoment met Natuurmonumenten.

Adviezen

- Zorg ervoor dat er een logische route is van de parkeerplaats via het informatiepunt naar het startpunt van de paden en/of naar de bezoekpunten.
- Gebruik natuurlijke structurerende elementen om de route van de parkeerplaats naar informatiepunt te markeren (bomen, stenen, variatie in verharding/ondergrond).
- Het informatiepunt is zichtbaar vanaf de parkeerplaats auto's en fietsen. Bedenk dat als de parkeerplaats vol staat met auto's het terrein veel minder overzichtelijk is dan op rustige dagen.
- Creëer een veilige plek; enigszins afgeschermd van in/uit parkerende auto's.
- Zorg voor kinderinformatie of een klein speeltoestel zodat kinderen een veilige plek hebben om zich te vermaken terwijl de ouders de laatste spullen/informatie pakken.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- SOG-informatiebord (richtlijnen op merkhandboek).
- A3-informatiebord met actuele informatie (waarnemingen, excursies, werkzaamheden).
- Picknicktafel en bankje.
- Handwijzer naar de eerste routepaaltjes.
- Speelelementen voor OERRR (in ontwikkeling).
- Terreinbord (regels) komt later: daar waar men echt het gebied in loopt langs het pad.
- Zorg voor actuele informatie over het gebied. Als er bijvoorbeeld een route afgesloten is, moet men dit bij het informatie- vertrekpunt weten. Informatie over bezienswaardigheden onder weg, communiceer je bij voorkeur ter plaatse met een A3-informatiebord.
- In grote entrees met een breed recreatief aanbod (bijvoorbeeld bij bc's) is het gewenst om de diverse informatie samen te voegen in één informatiepunt:
 - SOG-informatiebord (met plattegrond van het gebied en route-informatie)
 - Informatie van partners / andere partijen (NP, VVV, gemeente, etc.). Natuurmonumenten blijft wel hoofdafzender van het informatiepunt.
 - Informatie over horeca en openingstijden (inclusief telefoonnummers).
 - Actuele informatie over bijvoorbeeld werkzaamheden, activiteiten en waarnemingen (Komt dat Zien).
 - Een handwijzer naar de eerste routepaaltjes. Het informatiepunt is het vertrekpunt van routes. Het moet dus duidelijk zijn hoe de route vanaf daar verder loopt.

5.7 Bezoekerscentrum | horeca

Voorbeelden gevelsigning

Signing openingstijden

Geleiding naar bezoekerscentrum

Communiceren duurzame maatregel bij Stadzigt

Krijtbord

Klein steigerdoek

Groot steigerdoek

5.7 Bezoekerscentrum | horeca

Beschrijving

In dit domein vraagt de bezoeker zich af: 'Is dit het bezoekerscentrum?', 'Wanneer gaat dit restaurant open?', 'Waar is het toilet?'. Met gevelsigning bevestigen we de bestemming en communiceren we bijvoorbeeld de openingstijden van een gebouw.

Gevelsigning

Er zijn richtlijnen voor gevelsigning opgesteld. Een aparte handleiding is te vinden op het merkhandboek. Een uniforme manier van signing versterkt de herkenbaarheid van Natuurmonumenten. De functie van het gebouw, de locatiennaam en het logo van Natuurmonumenten worden in de gevelsigning gecombineerd. Er is ook een deurbordje ontwikkeld dat geplaatst wordt aan de gevel of dicht bij de ingang.

Adviezen

- Aandacht voor signalen aan bezoekers, bijvoorbeeld aanduiding van de afvalbak in het bezoekerscentrum of een toiletvoorziening.
- Mogen honden wel of niet naar binnen? Zorg voor faciliteiten (waterbak, punt om honden buiten aan te lijnen).
- Communiceer over duurzame maatregelen die we nemen. Hang bijvoorbeeld een klein bordje op het toilet als wordt doorgespoeld met regenwater of als het licht automatisch uit gaat door middel van bewegingssensoren. Plaats zonnepanelen of een buis voor aardwarmtewinning in het zicht.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- Gevelsigning. Kijk voor richtlijnen op het merkhandboek.
- Stoepbord.
- Krijtbord Komt dat Zien.
- Banieren. Zie paragraaf 5.2 voor informatie over vernieuwde kwaliteit.
- Easyflag en spandoek Natuurmonumenten.
- Raamdecoratie (in ontwikkeling).
- Gevelsigning in combinatie met banieren bij de ingang van het gebouw versterken het gevoel 'Hier gebeurt iets, hier moet ik zijn'.
- Communiceer of het gebouw al dan niet openbaar is. Indien het toegankelijk is voor publiek, vermeld dan de openingstijden.
- Bij een gebouw met cultuurhistorische waarde kunnen we de beleving van het gebouw en de locatie versterken met een historisch weetje. Een nieuw middel hiervoor is in de maak.
- Raamdecoratie voorkomt inkijk en het tegen/door glas lopen.

5.8 Recreatieruimte rondom entree

Natuurlijk ogend speeltoestel

Een natuurlijke speelaanleiding

Picknickbank op een aantrekkelijke plek

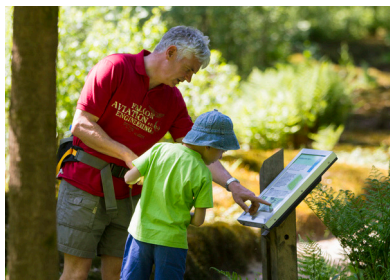
Terreinbord met toegangsregels

Routepaaltje

Steigerdoek bij ingang gebied (de Wieden)

Informatieborden geven verdiepende informatie

Pilot informatiebord cultuurmonumenten bij Oud Groevenbeek

5.8 Recreatieruimte rondom entree

Beschrijving

De recreatieruimte rondom de entree geeft alle bezoekers de mogelijkheid de natuur en cultuur van Natuurmonumenten optimaal te beleven. In dit domein vragen bezoekers zich bijvoorbeeld af: 'Ga ik nu het natuurgebied in?', 'Mag ik buiten de paden wandelen?', 'Wat is dit voor een monument?'. Op dit soort vragen geven we antwoord door het plaatsen van informatie- of terreinborden.

Adviezen

- In geval van een speeltuin: streef naar natuurlijk ogende speeltoestellen, maar liever nog een natuurlijke speelaanleiding waar 'snel' mee gespeeld kan worden.
- Plaats een picknickbank op een zichtbare en aantrekkelijke plek.
- Plaats geen afvalbakken, deze trekken alleen maar meer afval aan.
- Geef op een informatiebord aan welke route langs een mooie uitkijktoren/-punt loopt.

Beschikbare middelen en richtlijnen

- Informatieborden (A3 en LOG) geven verdiepende informatie over bijzondere feiten en leuke weetjes.
- Terreinborden met toegangsregels.
- Jeugdbebording voor communicatie speeltuin, routebebording (in ontwikkeling).
- Handwijzer, routepaaltjes, richtingborden voor wandelaars.
- Outdoor communicatie Natuurmonumenten met steigerdoeken.
- Informatiepunt (in ontwikkeling).
- Spelen voor OERRR (in ontwikkeling).
- Vormgevingslijn cultuurhistorie (in ontwikkeling).
- Verderop in gebied (bijvoorbeeld bij bankje, uitkijkpunt) verdiepende informatie bieden, ook met QR en eventueel Layar.
- Terreinbord (regels) daar waar men echt het gebied in loopt langs het pad.

6. Dual branding in entrees

Gecombineerde banieren

Informatiepunt met uiting van andere partijen

Terreinbord met logovermelding

Informatiebord (LOG) met dual branding

6. Dual branding in entrees

Beschrijving

Bij dual branding worden logo's van twee onafhankelijke merken in één communicatie-uiting geplaatst. Dit zorgt voor zichtbaarheid van beide merken.

Richtlijn

De regel is dat de huisstijl van de terreinbeheerder wordt toegepast: op het terrein van Natuurmonumenten wordt gewerkt met Natuurmonumentenbebording. We combineren geen huisstijlen en we ontwikkelen ook geen nieuwe vormen, al lijkt dat soms een voor de hand liggende optie. Dit gaat namelijk ten koste van de herkenbaarheid van beide partijen; de communicatieve waarde van het middel vermindert sterk. Wel kan de partij die van belang is te vermelden (bijvoorbeeld Nationaal Park) op andere manieren gecommuniceerd worden in de entree. Zie hieronder het lijstje met mogelijkheden.

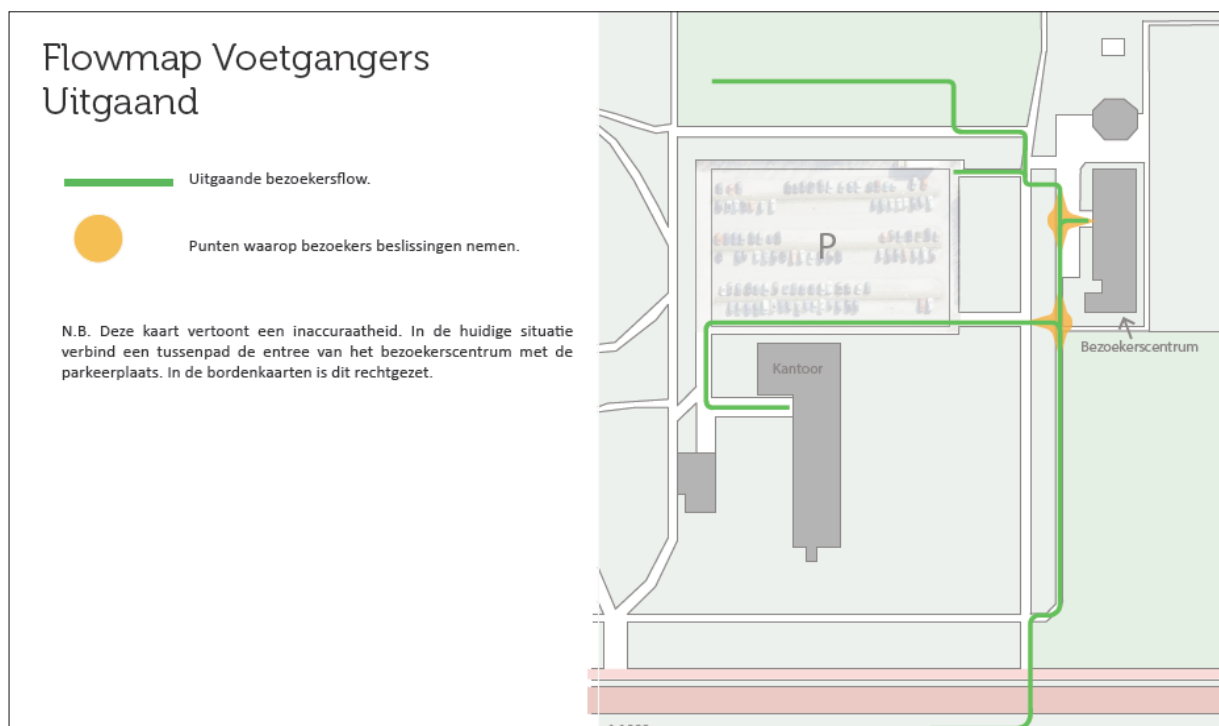
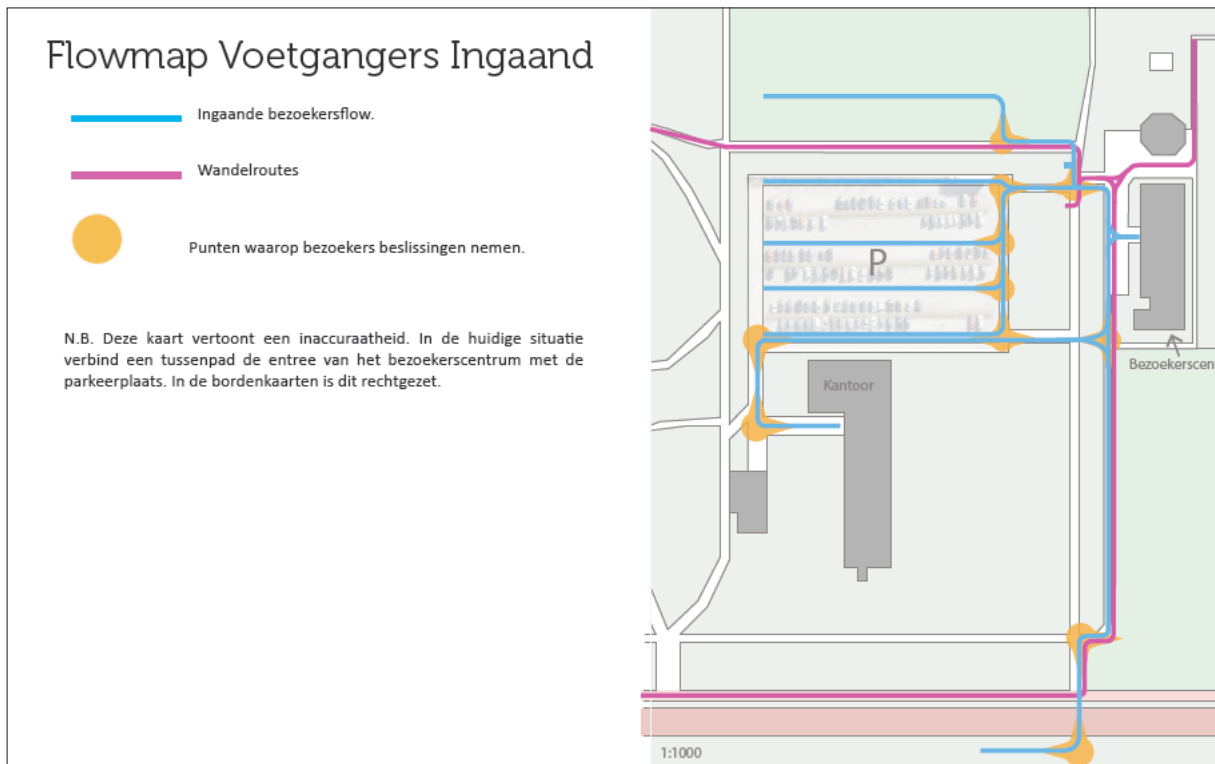
Adviezen

Maak afspraken over soort bebording en huisstijltoepassing altijd in een vroeg stadium; dit voorkomt later veel onduidelijkheid. Dual branding in een Natuurmonumentenentree is op verschillende middelen mogelijk:

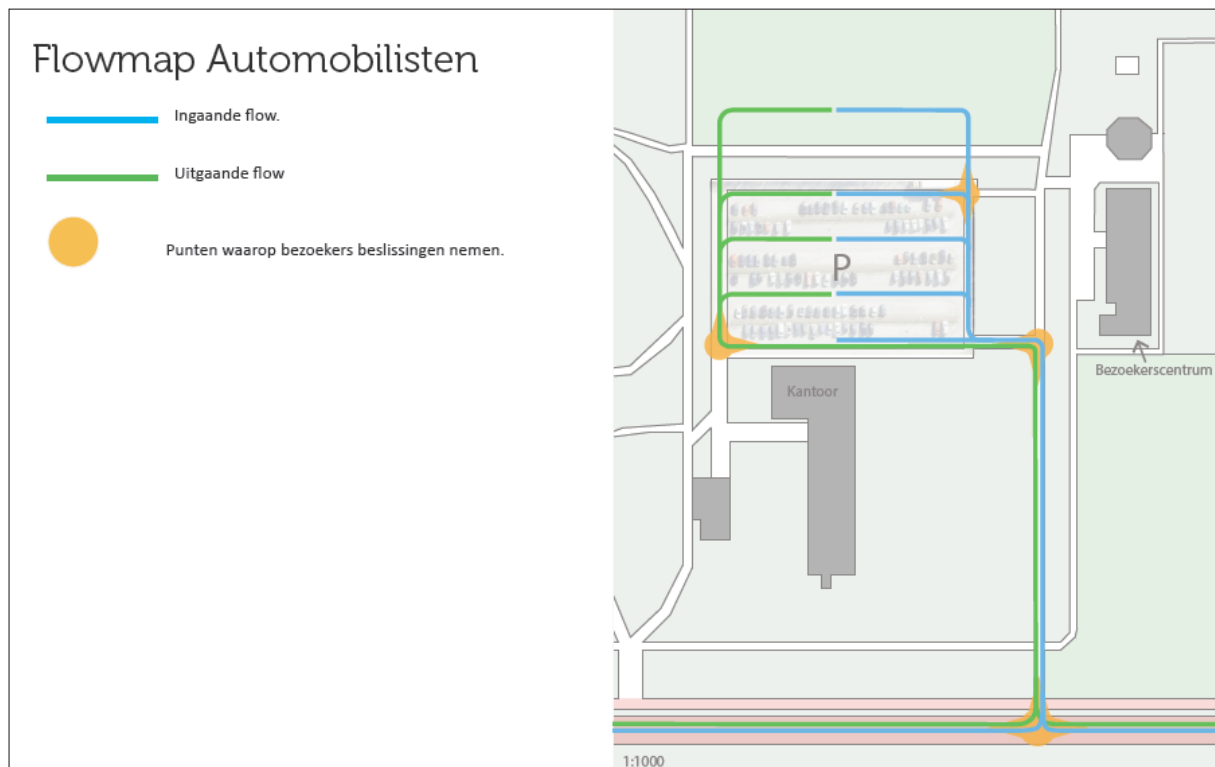
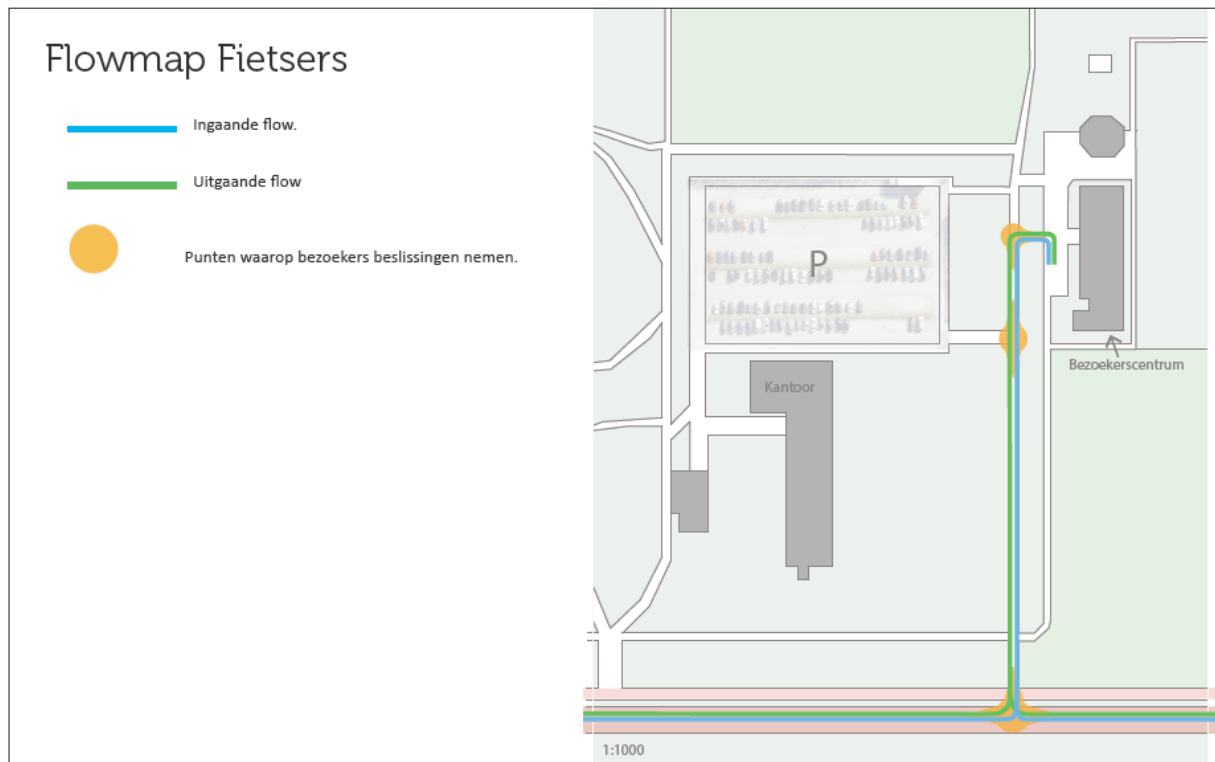
- Logo op entreeborden.
- Combineren van vlaggen/banieren.
- Logo- en tekstvermelding op een informatiebord.
- Logovermelding op terreinbebording.
- In grotere entrees: een uiting in het informatiepunt (in ontwikkeling).

Bijlage 1 Voorbeelden flowmaps

Flowmaps zijn kaarten waarin de paden zijn ingetekend die de verschillende bezoekersstromen naar verwachting gaan volgen. Op basis van de flowmaps kunnen de verschillende bordlocaties worden bepaald. Ook staan in de flowmaps alle actie- en beslissingspunten ingetekend.

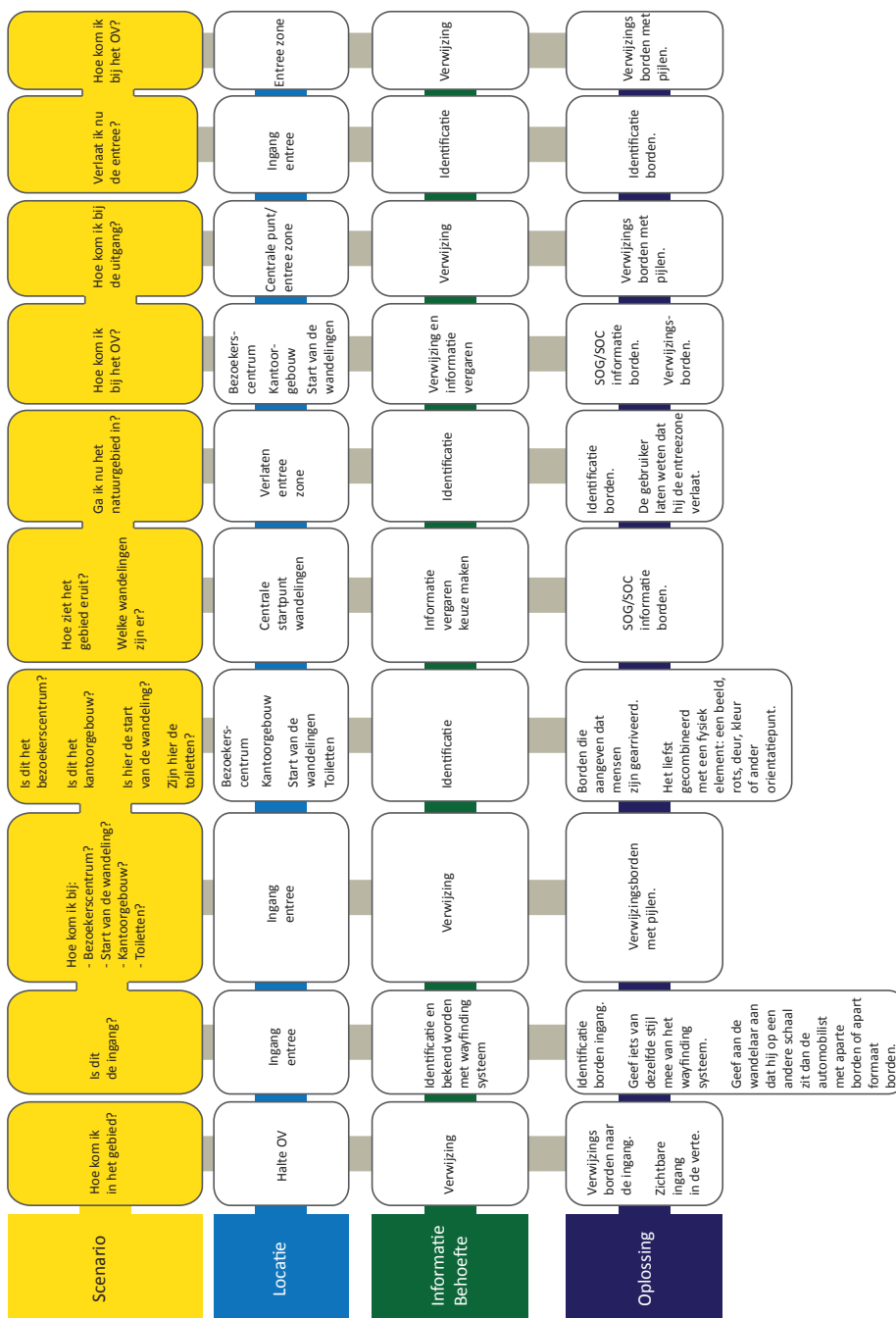
Bijlage 1 Voorbeelden flowmaps

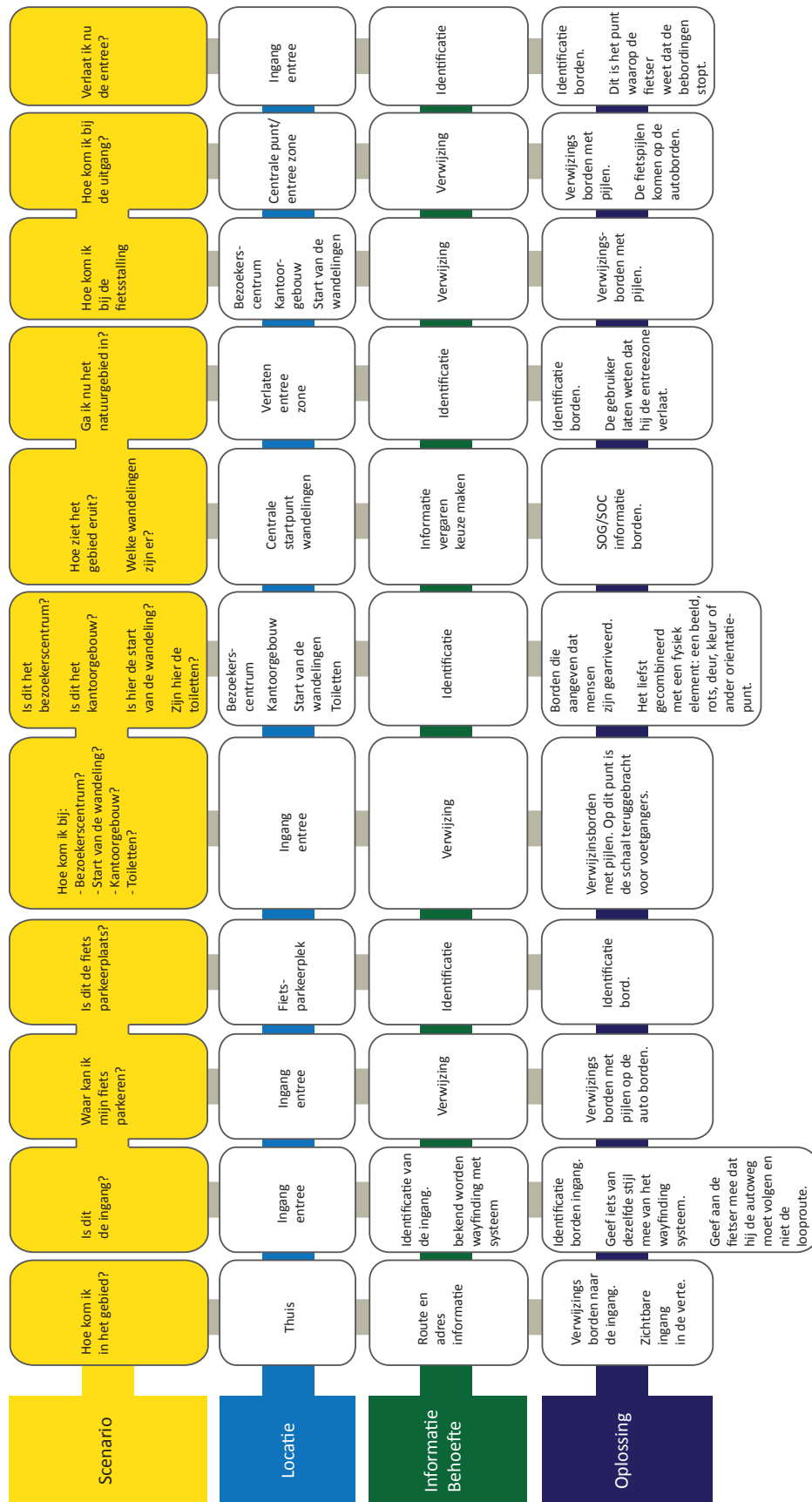
Bijlage 2 Scenariokaarten

Scenariokaarten geven weer wat bezoekers ervaren bij aankomst in de omgeving en welke navigatievragen de bezoeker op een bepaalde locatie stelt, bijvoorbeeld 'Is dit de ingang van het gebied?' en 'Waar start de wandeling?'. Ook wat de informatiebehoefte is en welke oplossingen mogelijk zijn. De scenariokaarten kunnen worden gebruikt als een check of aan alle mogelijke navigatieproblemen is gedacht. Aanvullende vragen die wij graag voor bezoekers willen invullen zijn: 'Wat mag ik wel/niet?' (regelgeving) en 'Wie is de beheerder van dit gebied' (zichtbaarheid Natuurmonumenten).

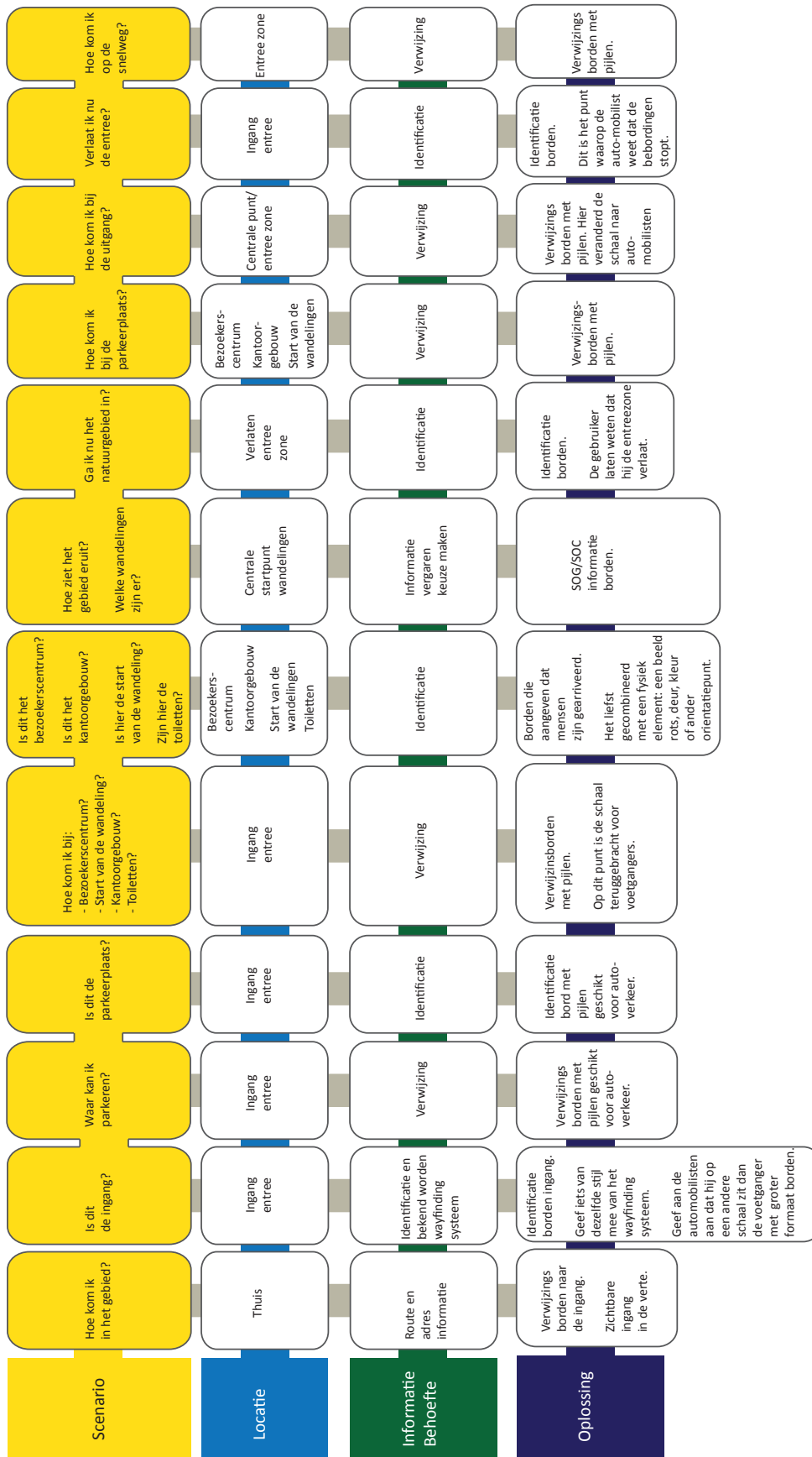
Scenariokaart voetganger

Scenariokaart fietser

Scenariokaart automobilisten

Verantwoording | Colofon

Deze handleiding is ontwikkeld door Saskia de Heij en Simone Lubbers.

Tot stand gekomen in samenwerking met:

- Kennisgroep recreatie: recreatieboswachters die een checklist voor entrees met praktische tips hebben opgesteld
- TPC'ers, onder andere in regionale projecten
- Bouwkunde (Tony de Haan)
- Facilitaire Zaken (Pedro van Leeuwen)
- Extern: Kurien Kruithof (zichtbaarheid Natuurmonumenten), Isi de Jongh (Yocolo: concept bebording, gevelsigning en informatiepunt), Irma Helmig (opmaak bebording en richtlijnen), Ellen Janssen (begeleiding handleiding) en Wouter van Tooren (methode wayfinding)

Eind 2012 goedgekeurd in Landelijk Communicatie Overleg en in februari 2013 goedgekeurd in het MO.

Deze handleiding is een basis voor de toekomst. Zorg dat je via intranet en het merkhandboek op de hoogte blijft van ontwikkelingen op het gebied van entrees.

Tot ziens!

Natuurmonumenten